

**UDSKRIFT
AF
RIGSRETTENS DOMBOG**

**RIGSRETSSAGEN
MOD
FORHENVÆRENDE JUSTITSMINISTER
ERIK NINN-HANSEN**

I denne sag blev af R I G S R E T T E N torsdag den 22. juni 1995 afsagt følgende

D O M:

Den 11. juni 1993 besluttede Folketinget at rejse tiltale mod forhenværende justitsminister Erik Ninn-Hansen til straf for overtrædelse af § 5, stk. 1, i lov om ministres ansvarlighed. De af Folketinget valgte anklagere, advokat John Petersen og advokat Henrik Vilstoft, har herefter ved anklageskrift af 14. juni 1993 rejst tiltale mod Erik Ninn-Hansen til straf for overtrædelse af § 5, stk. 1, i lov nr. 117 af 15. april 1964 om ministres ansvarlighed ved som justitsminister at være ansvarlig for, at Direktoratet for Udlændinge fra den 23. eller 24. september 1987

til den 10. januar 1989, hvor han fratrådte som justitsminister, i et stort antal sager, hvori betingelserne herfor var opfyldt, undlod efter ansøgning at give opholdstilladelse til familiemedlemmer til herboende flygtninge fra Sri Lanka. Denne administration af udlændingeloven var i overensstemmelse med hans egen, formentlig den 23. eller 24. september 1987, truffet og af ham i hele perioden fastholdte beslutning, men var i strid med udlændingelovens § 9, idet betingelserne for at give opholdstilladelse som nævnt var opfyldt, hvorfor familiemedlemmerne havde retskrav på opholdstilladelse og familiesammenføring her i landet.

De for Erik Ninn-Hansen beskikkede forsvarere, landsretssagfører Kristian Mogensen og advokat Axel Kierkegaard, har påstået frifindelse.

I sagens pådømmelse har deltaget 10 højesteretsdommere og 10 dommere valgt af Folketinget. De deltagende højesteretsdommere har været: Niels Pontoppidan (rettens formand), Palle Kiil (næstformand), Hans Kardel, Else Mols, Erik Riis, Jacques Hermann, Marie-Louise Andreasen, Hugo Wendler Pedersen, Torben Melchior og Per Sørensen. De af Folketinget valgte dommere har været: Henning Hempel Sparsø, Vibeke Storm Rasmussen, Ib Thyregod, Leila Lindén, Peter Thurøe Hansen, Birthe Nielsen, Mogens Hanghøj, Gunver Rahr, Knud-Erik Ziirsén og Knud Munk Nielsen.

Efter at Erik Ninn-Hansen og samtlige indkaldte vidner havde afgivet forklaring i perioden fra marts til juni 1994, blev domsforhandlingen udsat til den 2. august 1994

med henblik på efter forsvarernes begæring at genafhøre 5 centrale vidner og Erik Ninn-Hansen. Imidlertid blev Erik Ninn-Hansen ramt af et slagtilfælde den 28. juni 1994. Sagen blev derefter udsat, men ved kendelse af 6. april 1995 bestemte Rigsretten, at en begæring fra Erik Ninn-Hansens forsvarere om, at sagen fortsat skulle udsættes, ikke kunne tages til følge.

Den 10. april 1995 meddelte Erik Ninn-Hansens forsvarere, at de på grund af hans helbredstilstand ikke fandt det juridisk forsvarligt at konfrontere ham med vidner eller at genafhøre ham i Rigsretten om sagen. De opgav derfor deres ønske om genafhøring af de 5 vidner og Erik Ninn-Hansen. Sagen er herefter blevet færdigbehandlet uden Erik Ninn-Hansens tilstedeværelse og uden genafhøring af ham og vidnerne.

Båndafskrifter af forelæggelsen, de afgivne forklaringer og proceduren vil blive offentliggjort i Rigsretstidende. De fremlagte dokumenter vil fremkomme i bilag hertil.

RIGSRETTENS BEMÆRKNINGER.

I. VEDRØRENDE SKYLDSPØRGSMÅLET.

15 dommere udtaler:

Bedømmelsen af sagens beviser

Under sagen har Erik Ninn-Hansen på vigtige punkter afgivet forklaringer, der er i modstrid med centralt placerede embedsmænds vidneforklaringer og med skriftligt bevismateriale. På andre væsentlige punkter har han ikke nærmere kunnet huske samtaler, som disse vidner har afgivet forklaring om. På grund af den foran omtalte mentale svækkelse har han ikke ønsket at blive genafhørt. Dette er indgået i bevisbedømmelsen. Kravene til bevis for forhold, der er i strid med Erik Ninn-Hansens forklaring, har herefter været, at det øvrige bevismateriale utvivlsomt giver fuldt tilstrækkeligt grundlag for afgørelsen af skyldspørgsmålet. Herefter lægger vi ved bevisbedømmelsen følgende til grund:

På et ministermøde den 15. september 1987 rejste socialminister Mimi Jacobsen spørgsmålet, om der var mulighed for en mindre forhøjelse af antallet af lejrflygtninge, "i givet fald på bekostning af familiesammenføringerne". Erik Ninn-Hansen mindede om, at loven og visse konventioner skabte retskrav med hensyn til familiesammenføringer. Noget kunne ændres administrativt, men det ville ikke være alt for behageligt. Han gav samtidig udtryk for, at den offentlige debat ikke opfordrede til udvidelse af antallet af flygtninge. Da udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen nævnte, at det kunne være svært at se, hvorfor tamilerne skulle integreres nu, da der var sluttet fred i Sri Lanka, udtalte Erik Ninn-Hansen, at han ikke troede, at man kunne komme af med tamilerne. De, som havde været her i landet i mere end 2 år, havde et retskrav, og de øvrige havde krav på fornyet

behandling af deres sag i Flygtningenævnet.

Konklusionen på mødet blev, at de forskellige spørgsmål skulle drøftes i regeringens flygtningeudvalg. Mødet i dette udvalg blev afholdt den 23. september 1987. Fra Justitsministeriet deltog Erik Ninn-Hansen, afdelingschef Claus Tornøe og kontorchef Anders Walsted Hansen. På mødet uddelte Justitsministeriet 2 notater til brug for overvejelser om ændring af reglerne om familiesammenføringer, og det blev aftalt, at de berørte ministerier skulle underrette Justitsministeriet om deres holdning til forslagene. Udgangen på mødet blev, at mulighederne for en inddragelse af opholdstilladelserne for og dermed tvangsmæssig hjemsendelse af den gruppe tamilske flygtninge, der havde befundet sig her i landet i mindre end 2 år, skulle overvejes. I opfølgning af mødet besluttede Justitsministeriet, at denne gruppe flygtninges asylsager skulle findes frem af Direktoratet for Udlændinge, at der skulle indhentes oplysninger fra Udenrigsministeriet om situationen i Sri Lanka efter indgåelsen af fredsaftalen den 29. juli 1987, og at behandlingen af de tamilske familiesammenførings-sager skulle sættes i bero på disse overvejelser og undersøgelser.

9 dommere finder, at det - som det fremgår af det følgende - er uden betydning for vurderingen af sagen, om beslutningen om berostillelse blev truffet af Erik Ninn-Hansen selv, hvad han har bestridt. De har derfor ikke fundet anledning til at tage stilling til dette spørgsmål.

6 dommere er enige i, at en stillingtagen hertil ikke er nødvendig for at afgøre skyldspørgsmålet. De finder dog

under hensyn til anklageskriftets udformning og som et led i en samlet vurdering at burde tage stilling til, om Erik Ninn-Hansen gav ordre til berostillelse og i bekræftende fald hvornår. De bemærker herom, at det efter vidneforklaringerne og det efterfølgende begivenhedsforløb må anses for bevist, at Erik Ninn-Hansen efter mødet i regeringens flygtningeudvalg den 23. september 1987 gav en mundtlig ordre om berostillelse.

Med enkelte undtagelser undlod Direktoratet for Udlændinge herefter at meddele tilladelse til familiesammenføring med herboende tamilere. Dette betød dog ikke, at direktoratets behandling af disse sager blev indstillet, idet de blev færdigbehandlet, således at der i alt væsentligt kun manglede en underskrift. Der blev tillige udarbejdet en liste over de sager, hvor ansøgernes herboende pårørende havde boet i Danmark i mindre end 2 år. Endelig anmodede direktoratet den 25. september 1987 Udenrigsministeriet om en vurdering af situationen i Sri Lanka, herunder af risikoen for, at tamilere ville blive udsat for forfølgelse i forbindelse med en tilbagevenden til hjemlandet.

I et notat af 13. november 1987, der den 20. november af Erik Ninn-Hansen blev sendt til Folketingets Retsudvalg, oplyste Udenrigsministeriet blandt andet, at "udsigten til en tilbagevenden af flygtninge fra Danmark er ... ikke gode. Det skønnes, at der kan gå mange måneder, måske år, før flygtninge fra Europa vil få adgang til de tamilske provinser". I fortsættelse heraf meddelte Udenrigsministeriet i en skrivelse af 1. december 1987 Direktoratet for

Udlændinge, at det på grundlag af en besøgsmission til Sri Lanka den 9.- 15. november 1987 var UNHCR's indtryk, "at sikkerhedssituationen var blevet stærkt forværret de seneste måneder".

Efter modtagelsen af disse oplysninger blev der ikke taget konkrete skridt til at iværksætte et inddragelsesprojekt, og indtil juni 1988 fortsatte direktoratet den hidtidige praksis, hvorefter der uden videre blev meddelt asyl til tamilske flygtninge fra Sri Lanka.

Ved skrivelse af 3. december 1987 sendte Justitsministeriet til Folketingets Retsudvalg et notat af 2. december 1987 om internationale forpligtelser og anbefalinger om familiesammenføring og et notat af samme dato om modeller for begrænsning af familiesammenføring. Af sidstnævnte notat fremgik som en af flere modeller, at det kunne overvejes at foretage en nøjere ressourcestyring i Direktoratet for Udlændinge, således at der faktisk behandlede et bestemt antal sager om familiesammenføring af flygtninge om året. En sådan styring ville ifølge notatet kunne virke som en faktisk kvote for, hvor mange tilladelser der blev givet om året, og ville kunne gennemføres administrativt ved, at direktoratet alene behandlede et bestemt antal sager om året. I et svar af 4. februar 1988 til Folketingets Retsudvalg tilkendegav Erik Ninn-Hansen som begrundelse for, at modellerne var udarbejdet, at notatet skulle tjene som grundlag for Folketingets overvejelser om eventuelle ændringer i familiesammenføringsreglerne.

I hele tiltaleperioden blev der normalt én gang om

måned en afholdt et orienteringsmøde i Justitsministeriet, et såkaldt departementschefmøde. I møderne deltog sædvanligvis departementschef Poul Lundbæk Andersen, afdelingschef Tornøe, kontorchefen for 2. kontor, der efter 1. januar 1988 var Johan Reimann, direktøren i Direktoratet for Udlændinge, Frederik Schydt, underdirektør Svend Bjerg Hansen eller kontorchef Poul Mose Hansen fra direktoratet og politimester hos Rigspolitichefen, Henning Dahlfeldt. Formålet med møderne var nøje at følge, hvad der foregik på udlændingeområdet, således at ministeren kunne holdes orienteret om alle væsentlige forhold.

På et sådant møde den 22. december 1987 oplyste Schydt, at færdigekspederede familiesammenføringssager begyndte at hobe sig op i direktoratet.

I et brev af 5. januar 1988 skrev forhenværende statsminister Anker Jørgensen til Erik Ninn-Hansen, at Socialdemokratiet ikke havde "(andre) tanker om ændring i udlændingeloven, udover at vi gerne tager en diskussion om familiesammenføring med hensyn til meget unge udlændinge".

På et møde med Tornøe den 11. februar 1988 påpegede Schydt det uholdbare i berostillelsen af de tamilske familiesammenføringssager. Udgangen på mødet blev, at ministeriet ville overveje, om berostillelsen kunne lempes i tilfælde, hvor lægelige oplysninger talte herfor.

På et departementschefmøde den 26. februar 1988 fik Schydt besked om, at ministeren havde erklæret sig indforstået med, at der i "særlige tilfælde" blev meddelt tilladelser til familiesammenføring med herboende tamilere. I al-

le andre tilfælde skulle berostillelsen fastholdes. På mødet orienterede Schydt på ny om, at der lå en bunke sager, der ikke kunne komme videre. Samme dag orienterede Lundbæk Andersen i overensstemmelse med sædvanlig praksis Erik Ninn-Hansen om mødet, og herunder sagde han, at der lå en bunke sager klar til ekspedition i direktoratet. Sagerne var strandet i den forstand, at de kunne gå ud af huset "i det øjeblik, ordren blev hævet". Lundbæk Andersen gav ikke ved denne lejlighed udtryk for juridiske betænkeligheder ved berostillelsen og bad ikke udtrykkeligt Erik Ninn-Hansen om at ændre beslutningen.

Forud for et departementschefmøde den 6. april 1988 gik Lundbæk Andersen på ny til Erik Ninn-Hansen for at få en forholdsordre, fordi han regnede med, at behandlingen af de tamilske familiesammenføringsager igen ville blive bragt op på mødet. Erik Ninn-Hansen fastholdt imidlertid berostillelsen. Det er uoplyst, om Lundbæk Andersen ved denne lejlighed udtrykte juridiske betænkeligheder ved berostillelsen.

Efter et departementschefmøde den 13. juni 1988, hvorunder Schydt gav udtryk for, at det var stadig mere problematisk at fastholde "prioriteringen", orienterede Lundbæk Andersen på ny Erik Ninn-Hansen om situationen. Efter Lundbæk Andersens forklaring - der bestyrkes af Reimanns nedenfor gengivne forklaring og af den ligeledes nedenfor omtalte notits af 13. juli 1988 fra Schydt - gav Lundbæk Andersen herunder udtryk for betænkelighed ved, at berostillelsen blev fastholdt, og for, at det kun ville væ-

re et spørgsmål om tid, inden der kom en klage til Folketingets Ombudsmand. Erik Ninn-Hansens svar herpå var, at han førte regeringens politik, at socialdemokraterne stod bag, og at han ville imødesee en ombudsmandsklage med sindsro. Da Erik Ninn-Hansen og Lundbæk Andersen havde drøftet sagen, og da Erik Ninn-Hansen ikke ønskede at lave noget om, sagde Lundbæk Andersen, at han ikke var sikker på, at ministeriet længere "kunne skrive sig ud af det", og at det, hvis der kom kritik fra ombudsmanden, ikke hjalp, at Erik Ninn-Hansen "bebrejdede mig og mine, at vi ikke havde sagt fra". Erik Ninn-Hansen var imidlertid "meget skrásikker" i sin opfattelse af, at han havde ret. Lundbæk Andersen sagde ikke til Erik Ninn-Hansen, at berostillelsen var ulovlig.

Efter Reimanns forklaring, der bestyrkes af den forklaring, der er afgivet af retschef hos Folketingets Ombudsmand, Jens Møller, gik Reimann efter aftale med Lundbæk Andersen få dage senere til Erik Ninn-Hansen for at få denne til at ændre sin holdning, således at behandlingen af sagerne kunne normaliseres. Hvis det ikke kunne lade sig gøre, foreslog Reimann som kompromis, at der blev meddelt tilladelse til familiesammenføring i hvert fald i de tilfælde, hvor den herboende flygtning havde haft ophold her i landet i mere end 2 år, eller at de sager, der havde ventet et vist antal måneder, for eksempel 6 - 12 måneder, blev ekspederet. Desuden fremhævede han, at der måtte forudses en meget alvorlig kritik fra ombudsmanden, hvis der blev klaget. Erik Ninn-Hansen fastholdt imidlertid sin beslut-

ning. Heller ikke Reimann karakteriserede den fortsatte be-
rosthillelse som ulovlig.

Den 13. juli 1988 blev sagen atter fulgt op af Reimann over for Erik Ninn-Hansen, der imidlertid fastholdt, at hans ordre ikke kunne fraviges, heller ikke for så vidt angår de tilfælde, hvor den herboende havde været her i landet i mere end 2 år. Forløbet af denne samtale belyses også af en notits, som Schydt udfærdigede samme dag, efter at Reimann i telefonen havde fortalt ham om forløbet. Af notitsen fremgår blandt andet, at Reimanns fornyede henvendelse til ministeren skete, efter at Schydt den 6. juli 1988 endnu engang telefonisk indtrængende havde henstillet, at Justitsministeriet ændrede sin mundtlige ordre til direktoratet. Det fremgår videre af notitsen, at ministeren ifølge Reimann fortsat var helt ubøjelig, og at det fortsat var udelukket, at ministeriet på skrift over for direktoratet ville bekræfte, at behandlingen af sagerne var sat i bero efter ordre fra justitsministeren. På Schydts foranledning havde Reimann på ny gjort ministeren bekendt med, at der var en "alvorlig risiko for en meget alvorlig næse fra ombudsmanden". Ministeren havde imidlertid over for Reimann givet udtryk for, at han med glæde ville modtage en "næse" fra ombudsmanden.

I september 1988 havde Reimann igen en drøftelse med Erik Ninn-Hansen om familiesammenføringsagerne. Anledningen var, at Folketingets Ombudsmand den 6. september af egen drift havde påbegyndt en undersøgelse af direktoratets behandling af sagerne. Reimann nævnte, at kritikken fra om-

budsmanden ville få en meget alvorlig karakter, og indstillede på ny, at sagsbehandlingen normaliseredes. Erik Ninn-Hansen fastholdt dog sin beslutning, idet han efter Reimanns forklaring gav udtryk for, at han udførte regeringens politik, og at han var "på politisk støt grund, og så kan ombudsmanden gøre lige, hvad han vil". Reimanns forklaring om denne samtale bestyrkes i et vist omfang af Erik Ninn-Hansens forklaring om, at Reimann i september måned - som den første embedsmand - over for ham gav udtryk for "sine personlige betænkeligheder" ved sagsbehandlingen.

Den 29. september 1988 var advokat Ulla Degnegaard til torsdagsmodtagelse hos Erik Ninn-Hansen. Baggrunden herfor var, at hun i 2 konkrete familiesammenføringssager vedrørende tamilere siden maj 1988 havde rykket først direktoratet og siden Justitsministeriet for tilladelser. Ifølge ministersekretær Claes Nilas' notits vedrørende mødet henviste Erik Ninn-Hansen til, "at loven jo for så vidt er med advokaten og giver retten til familiesammenføringer. Direktoratet har imidlertid fornuftigt nok nedprioriteret sager om familiesammenføringer med herboende tamilske flygtninge under henvisning til forholdene på Sri Lanka". Efter at Erik Ninn-Hansen havde fået oplysninger om forholdene for de 2 flygtninges familier i Sri Lanka, gav han tilsagn om, at den ene af familiesammenføringstilladelserne - men ikke dem begge - ville blive givet straks. I den sag, hvor tilladelse ikke blev givet, havde flygtningen været i Danmark i mere end 2 år.

Den 5. december 1988 gik Reimann igen til Erik Ninn-

Hansen og rejste spørgsmålet om en normalisering. Anledningen var blandt andet forlydender om, at ombudsmanden - efter at have indstillet sin undersøgelse - ville genoptage denne. Erik Ninn-Hansen svarede hertil, at der kunne gives tilladelser i 5 sager. Reimanns forklaring bestyrkes af, at afdelingschef i Justitsministeriet, Christian Trønning, der overværede samtalen, har forklaret, at Erik Ninn-Hansen "helt absurd" sagde, at man kunne give en "håndfuld" tilladelser. Da Reimann fortolkede dette som mere end 5 tilladelser, svarede Erik Ninn-Hansen, at en "håndfuld" var "5 og ikke én mere". Ifølge Trønning sagde Reimann til Erik Ninn-Hansen, at ministeriet stod til en meget alvorlig påtale i sagen.

Igennem 1988 besvarede Direktoratet for Udlændinge, Justitsministeriets 2. kontor og Erik Ninn-Hansen selv en række forespørgsler fra ansøgere, Dansk Flygtningehjælp og politikere om behandlingen af de tamilske familiesammenføringsager. Disse svar indeholdt i det væsentlige ensartede begrundelser for administrationen af disse sager. Eksempelvis anføres det i et svar af 8. juni 1988 fra Erik Ninn-Hansen til folketingsmedlem Bjørn Westh, at direktoratet havde modtaget et stort antal ansøgninger om familiesammenføring, og at det på denne baggrund havde været nødvendigt at foretage en prioritering af behandlingen af disse sager. Da der desuden var blevet skabt mulighed for en tilbagevendende til Sri Lanka for tamilere, var behandlingen af familiesammenføringsager vedrørende disse blevet prioriteret lavere end sager vedrørende andre anerkendte flygtninge.

Som den aktuelle situation i Sri Lanka var, havde Erik Ninn-Hansen ikke bemærkninger til, at direktoratet for tiden foretog en sådan prioritering. I det væsentlige lignende svar afgav Erik Ninn-Hansen til folketingsmedlem Ole Espersen den 20. september 1988 og til Folketingets Retsudvalg den 27. september 1988 (spørgsmål nr. 1 af 9. juni 1988).

Efter at Erik Ninn-Hansen den 10. januar 1989 var fratrukket som justitsminister, blev sagsbehandlingen - efter forelæggelse for den nye justitsminister, H.P. Clausen, og for statsminister Poul Schlüter - normaliseret i slutningen af januar. Da H.P. Clausen gjorde Erik Ninn-Hansen bekendt hermed, gav denne udtryk for utilfredshed. Han fandt, at man jo nu helt ændrede regeringens holdning, idet nedprioriteringen var bestemt af, at man herigennem skulle skabe mulighed for at modtage flere lejrflygtninge.

Den retlige vurdering

Udlændingelovens § 9, stk. 1, nr. 2-4, havde i tiltaleperioden, jf. lovbekendtgørelse nr. 462 af 26. juni 1987, følgende indhold:

"Efter ansøgning gives der opholdstilladelse til:

...

2) en udlænding, som samlever på fælles bopæl i ægteskab eller i fast samlivsforhold af længere varighed med en i Danmark fastboende person.

3) Mindreårigt barn af en i Danmark fastboende person eller dennes ægtefælle, når barnet bor hos forældremyndighedens indehaver.

4) Forældre over 60 år til et dansk eller nordisk barn eller et barn med opholdstilladelse efter §§ 7 - 8.

..."

Det følger af § 9, at der efter ansøgning skal meddeles opholdstilladelse med henblik på familiesammenføring i de særligt nære familierelationer, der er omfattet af bestemmelserne. Ansøgerne har således krav på, at Direktoratet for Udlændinge meddeler tilladelse, når betingelserne er konstateret opfyldt. Hvor lang tid der må gå fra dette tidspunkt, indtil tilladelse gives, fremgår ikke direkte af § 9, og spørgsmålet må besvares på grundlag af bestemmelsens indhold og almindelige forvaltningsretlige grundsætninger om forsvarlig sagsbehandling. Der kan således foreligge saglige grunde til, at tilladelse forsinkes. Eksempelvis kunne manglende ressourcer i direktoratet have været en saglig årsag til forsinkelse af sagsbehandlingen.

Efter udlændingelovens § 19 kan en tidsbegrænset opholdstilladelse for en flygtning inddrages, når grundlaget for meddelelse af flygtningestatus ikke længere er til stede. Sådan inddragelse kunne dog kun ske for flygtninge, der havde boet her i landet i mindre end 2 år efter, at ansøgningen om asyl var indgivet. For de fleste tamilske flygtinges vedkommende var ansøgning indgivet samtidig med indreisen her i landet. Indledning af en sag om inddragelse af opholdstilladelse efter § 19 kan i en periode begrunde, at der ikke meddeles tilladelse til familiesammenføring, selv om betingelserne er konstateret opfyldt.

Tiltalen er rejst for overtrædelse af § 5, stk. 1, i lov om ministres ansvarlighed, der lyder således:

"En minister straffes, hvis han forsætligt eller af grov uagtsomhed tilsidesætter de pligter, der påhviler ham efter grundloven eller lovgivningen i øvrigt eller efter hans

stillings beskaffenhed."

Gennem henvisningen til de pligter, der påhviler en minister efter lovgivningen eller efter stillingens beskaffenhed, får reglen karakter af en retlig standard, hvis forståelse i nogen grad afhænger af skønsmæssige vurderinger. Strafansvar må forudsætte, at der er tale om overtrædelser, som alvorligt kan bebrejdes ministeren, og hvor en politisk reaktion må anses for at være utilstrækkelig, jf. herved bemærkningerne til lovforslagets § 4, nu lovens § 5 (Folketingstidende 1963-64, tillæg A, sp. 263). At et forhold er kritisabelt, indebærer således ikke i sig selv, at der foreligger en overtrædelse af ministeransvarlighedsloven. Fastlæggelsen af grænsen mellem den blot kritisable adfærd og den strafbare adfærd kan være vanskelig at drage, og der kan være tale om en glidende overgang. Ved vurderingen af, om forholdet er så alvorligt, at grænsen er overskredet, må det tillægges betydning, om ministeren har forfulgt usaglige formål, ligesom forholdets tidsmæssige udstrækning og konsekvenser for de berørte selvsagt vil være af betydning.

Ifølge anklageskriftets 1. punktum er Erik Ninn-Hansen tiltalt for overtrædelse af ministeransvarlighedslovens § 5 ved som justitsminister at være ansvarlig for, at Direktoratet for Udlændinge i et stort antal sager, hvori betingelserne herfor var opfyldt, undlod efter ansøgning at give tilladelser til familiesammenføring. Anklageskriftets 2. punktum må forstås som et led i begrundelsen for påstanden om, at § 5 er overtrådt. Henvisningen til udlændinge-lovens § 9 udelukker derfor ikke, at domfældelse kan ske,

hvis Erik Ninn-Hansen ved tilsidesættelse af almindelige forvaltningsretlige grundsætninger for behandling af ansøgninger om tilladelse til familiesammenføring i medfør af § 9 har overtrådt ministeransvarlighedslovens § 5.

Efter fredsslutningen i Sri Lanka i juli 1987 var der grundlag for at overveje, om repatriering af flygtninge fra Sri Lanka kunne finde sted. Det var en naturlig konsekvens af overvejelser om inddragelse af opholdstilladelse efter udlændingelovens § 19, at Justitsministeriet i september 1987 satte behandlingen af familiesammenføringsagerne i bero. Beslutningen herom kan således ikke kritiseres. Bero-stillelsen omfattede også nogle få sager, hvor den herboende flygtning havde været her i over 2 år og således ikke tvangsmæssigt kunne hjemsendes. Under de givne omstændigheder var der imidlertid på daværende tidspunkt en mulighed for, at de oplysninger, der ville fremkomme fra Udenrigsministeriet, kunne danne grundlag for, at denne gruppe flygtninge frivilligt ville vende tilbage til Sri Lanka.

Efter fremkomsten af Udenrigsministeriets skrivelser af 13. november og 1. december 1987 lå det imidlertid klart, at der intet grundlag var for at inddrage opholdstilladelserne efter § 19. Bortset fra nogle måneder i perioden fra juni til september 1988 forelå der ikke i resten af tiltaleperioden oplysninger om situationen i Sri Lanka, som afgørende kunne ændre den vurdering, som Udenrigsministeriet havde givet udtryk for i de nævnte skrivelser. Der blev da heller ikke foretaget adækvate skridt til opfølg-

ning af hjemsendelsesprojektet, og Direktoratet for Udlændinge fortsatte indtil juni 1988 med uden videre at give asyl til flygtninge fra Sri Lanka.

Justitsministeriets notat af 2. december 1987 om modeller for begrænsning af familiesammenføring angav, at det kunne overvejes at foretage en nøjere ressourcestyring i Direktoratet for Udlændinge. En sådan styring ville ifølge notatet kunne virke som en faktisk kvote for, hvor mange tilladelser der gives om året, og ville kunne gennemføres administrativt. Imidlertid ville en sådan kvotering af tilladelser til familiesammenføring klart være i strid med udlændingelovens § 9 og er da heller ikke blevet praktiseret i Justitsministeriet eller direktoratet. Erik Ninn-Hansen kan heller ikke dengang have opfattet notatet som et "juridisk grundlag" for administrationen af de tamilske familiesammenføringsager, allerede fordi hverken han selv, Justitsministeriet eller direktoratet i de begrundelser, der blev givet for sagsbehandlingen, herunder over for Folketingets Retsudvalg og Folketingets Ombudsmand, henviste til den i notatet anførte kvotering.

På denne baggrund forelå der fra årsskiftet 1987/88 ikke længere noget grundlag for at sætte de tamilske familiesammenføringsager i bero. Den fortsatte berostillelse var derfor kritisabel.

Efter Anker Jørgensens brev af 5. januar 1988 stod det endvidere klart, at der ikke var mulighed for ved en lovændring at gennemføre en stramning af reglerne om familiesammenføring.

Igennem 1988 blev berostillelsen stadig mere kritisabel. Antallet af familiesammenførings-sager, der ikke kunne færdigekspederes på grund af beslutningen om berostillelse, voksede, og et stigende antal sager blev omfattet af 2-års reglen i § 19. Erik Ninn-Hansen vidste, at ansøgerne havde krav på opholdstilladelse, og fra slutningen af februar 1988 var han af Justitsministeriets embedsmænd orienteret om, at meddelelse af tilladelserne alene beroede på hans ordre, og at kun ansøgninger, hvor der forelå særlige omstændigheder, blev imødekommet.

Ved bedømmelsen af, om og i givet fald fra hvilket tidspunkt gerningsindholdet i ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 1, er realiseret, har vi forskellige opfattelser.

8 dommere anfører herom, at det - som nævnt ovenfor - efter oplysningerne fra Udenrigsministeriet i november - december 1987 om forholdene på Sri Lanka måtte stå klart, at enhver aktuel mulighed for tvangsmæssig hjemsendelse af herboende tamilske flygtninge var udelukket. At dette også var opfattelsen i administrationen fremgår af, at der som tidligere nævnt frem til juni 1988 uden videre blev givet asyl til tamilske asylansøgere. En fortsat berostillelse efter årsskiftet 1987/88 kan derfor ikke blot anskues som et spørgsmål om en mere eller mindre kritisabel forvaltning. Berostillelsen var fra dette tidspunkt, hvor en hjemsendelse af de herboende tamilske flygtninge ikke længere fremstod som en realistisk mulighed, en krænkelse af deres familiemedlemmers lovfæstede og elementære krav på familiesammenføring efter udlændingelovens § 9. Den var tillige i

objektiv henseende i strid med ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 1, idet den indebar en overtrædelse af de pligter, der påhvilede Erik Ninn-Hansen som justitsminister efter udlændingeloven og hans stillings beskaffenhed.

7 dommere finder, at gerningsindholdet i ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 1, ikke kan anses for realiseret fra dette tidlige tidspunkt, men først fra juni 1988. Dette skyldes, at der som foran nævnt er tale om en glidende overgang, når grænsen mellem det kritisable og det strafbare skal fastlægges. Under hensyn til de reaktionsmuligheder over for en kritisabel administration, som foreligger i kraft af det politiske ansvar og af den virksomhed, der udøves af Folketingets Ombudsmand, vil en meget vid afgrænsning af det strafbare område være upåkrævet og uhensigtsmæssig, jf. de foran omtalte bemærkninger til forslaget til loven om ministres ansvarlighed. Det må også indgå i bedømmelsen, at departementets embedsmænd først i slutningen af foråret 1988 nærede alvorlige bekymringer for administrationen af de tamilske familiesammenførings-sager.

Under hensyn til den nedenfor angivne vurdering, som alle 15 dommere anlægger af spørgsmålet om forsæt, bliver den nævnte meningsforskel imidlertid uden betydning for afgørelsen af skyldspørgsmålet.

Ved udgangen af maj 1988 var der 136 verserende sager, hvoraf 61 var omfattet af 2-års reglen. Det er anslået, at disse 136 sager omfattede 340 personer i Sri Lanka. Årsagen til, at Erik Ninn-Hansen fastholdt berostillelsen, må antages at have været, at han ikke ønskede, at disse ta-

milske familiemedlemmer skulle komme til Danmark. Han forfulgte således et lovstridigt formål og fastholdt berostillelsen på trods af, at han både den 13. juni 1988 og et par dage senere kraftigt blev advaret af sine embedsmænd om, at administrationen ville medføre alvorlig kritik. Det kan ikke tillægges afgørende betydning, at embedsmændene i deres advarsler ikke betegnede administrationen som "ulovlig" eller "retsstridig". I hvert fald fra dette tidspunkt må han have været ganske klar over, at berostillelsen savnede sagligt grundlag, og at den manglende færdiggørelse af sagerne alene skyldtes hans beslutning herom.

Udadtil blev sagsbehandlingen imidlertid fortsat begrundet med, at det af ressourcemæssige grunde var nødvendigt for Direktoratet for Udlændinge at prioritere behandlingen af familiesammenføringsagerne, at direktoratet havde prioriteret de tamilske sager lavere end andre sager, at forholdene i Sri Lanka så ud til at muliggøre tamilernes tilbagevenden, og at justitsministeren var enig i den prioritering, direktoratet havde foretaget. Denne begrundelse gav Erik Ninn-Hansen eksempelvis i brevet af 20. september 1988 til folketingsmedlem Ole Espersen og i svaret af 27. september 1988 til Folketingets Retsudvalg.

Erik Ninn-Hansen fastholdt berostillelsen - trods fornyede advarsler fra embedsmændene i juli, september og december 1988 - indtil han fratrådte som justitsminister den 10. januar 1989. Ved udgangen af december 1988 udgjorde antallet af verserende sager 141, der stort set alle i alt væsentligt var færdigekspederet. Af disse sager var 131 om-

fattet af 2-års reglen.

Erik Ninn-Hansens administration af de tamilske familiesammenførings-sager er udtryk for en alvorlig tilsidesættelse af de pligter, der påhvilede ham som minister og forvaltningschef. Tilsidesættelsen indebar endvidere en krænkelse af de tamilske familiemedlemmers personlige rettigheder - en krænkelse, som han måtte vide kunne få alvorlige konsekvenser for de pågældende.

Erik Ninn-Hansen er ved sin administration gået ud fra, at han har haft tilslutning hertil i regeringen og hos et flertal i Folketinget. Uanset om denne opfattelse måtte have været rigtig, er en sådan tilslutning uden betydning for bedømmelsen af skyldspørgsmålet, idet den ikke kan legitimere den ovenfor beskrevne, lovstridige sagsbehandling.

På denne baggrund finder vi, at Erik Ninn-Hansen i perioden fra midten af juni 1988 til hans afgang som justitsminister den 10. januar 1989 i strid med udlændingelovens § 9 har fastholdt beslutningen om at berostille de tamilske familiesammenførings-sager og derved forsætligt og på strafbar måde har tilsidesat de pligter, der påhvilede ham efter loven og hans stillings beskaffenhed. Vi stemmer derfor for at anse ham for skyldig i overtrædelse af ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 1, for så vidt angår denne periode. Det er herefter ikke nødvendigt at tage stilling til, om nogen del af strafansvaret måtte være forældet.

5 dommere udtaler vedrørende bevisbedømmelsen og den

retlige vurdering:

Hændelsesforløbet i tiltaleperioden må bedømmes på baggrund af situationen, herunder den politiske situation, som den forelå dengang, og ikke på baggrund af den opfattelse, som de i vid forstand implicerede senere - i bagklogskabens lys - har givet udtryk for eller dannet sig. Der må også tages hensyn til, at sagen har klare politiske overtoner i den forstand, at hændelsesforløbet efter valget af Erik Ninn-Hansen til formand for Folketinget og dermed hans afgang som justitsminister den 10. januar 1989, har været præget af, at sagen har været brugt som led i den politiske kamp mellem den daværende regering og oppositionen, en politisk kamp der fandt sin foreløbige afslutning, da regeringen Schlüter trådte tilbage efter offentliggørelsen af Tamilrapporten den 14. januar 1993.

Hvad angår situationen i tiltaleperioden, lægger vi vægt på, at der i hele perioden efter vores opfattelse både i politiske kredse, herunder regering og Folketing, og i befolkningen var bred opbakning til at begrænse familiesammenføringerne, og at en begrænsning i forhold til den store gruppe på ca. 3.000 tamilske flygtninge var særligt nærliggende, efter at der i sommeren 1987 var sluttet fred i Sri Lanka. Beslutningen om at nedprioritere behandlingen af de tamilske familiesammenføringssager var en helt naturlig konsekvens af fredsslutningen. Selv om der forud for valget i september 1987 var en underhåndsaftale mellem de partier, som stod bag stramningen af udlændingeloven i 1986, om ikke

at bringe flygtningespørgsmålet ind i valgkampen, var der i øvrigt i tildtaleperioden en betydelig debat blandt politikerne, i medierne og i befolkningen om flygtningepolitikken. Det er imidlertid bemærkelsesværdigt, at nedprioriteringen af de tamilske familiesammenførings-sager i langt den største del af tildtaleperioden ikke blev alvorligt anfægtet af nogen. I betragtning af, at administrationen af hele flygtningeområdet var "gennemsigtig", er der grund til at antage, at omverdenen, herunder Folketinget, havde kendskab til, hvordan administrationen foregik, og accepterede nedprioriteringen. Det er således karakteristisk, at Dansk Flygtningehjælp, der kendte til administrationen, og som havde gode kontakter til en række medlemmer af Folketinget, forholdt sig passiv indtil december 1988, at hverken Bjørn Westh eller Ole Espersen, som gennem skrivelserne fra Erik Ninn-Hansen blev særskilt underrettet om nedprioriteringen, reagerede, og at nedprioriteringen ikke blev anfægtet under samrådet i Folketingets Retsudvalg den 27. september 1988.

Erik Ninn-Hansen måtte som minister og folketingsmedlem lytte til, hvad der rørte sig i befolkningen, og der er efter vores opfattelse ingen tvivl om, at der i befolkningen var et udbredt ønske om, at flygtningeområdet, herunder familiesammenføringerne, blev administreret på en sådan måde, at tilstrømningen af flygtninge og deres familiemedlemmer blev begrænset.

Hertil kommer, at regeringen i hele tildtaleperioden havde som målsætning, at så mange tamilske flygtninge som muligt skulle vende tilbage til Sri Lanka, så snart forhold-

dene tillod det. Denne målsætning fandt i begyndelsen udtryk i beslutningen om at undersøge mulighederne for en tvangsmæssig repatriering af de tamilske flygtninge. Dette projekt blev vel ikke fulgt op, men blev på den anden side aldrig formelt opgivet. Senere samlede opmærksomheden sig om mulighederne for en frivillig repatriering, en mulighed, som UNHCR for sin del ikke på noget tidspunkt i 1988 opgav, heller ikke for såvidt angår tamilere fra Vesteuropa, og som regeringen så sent som i december 1988 i redegørelsen for regeringens flygtningepolitik henviste til som begrundelse for nedprioriteringen.

Administrationen af de tamilske familiesammenførings-sager må selvsagt vurderes på baggrund af bestemmelsen i udlændingelovens § 9. Bestemmelsen hjemler - som Erik Ninn-Hansen selv gentagne gange har givet udtryk for - et retskrav på familiesammenføring, når lovens betingelser er opfyldt. Heri ligger, at der ikke må gives afslag på en ansøgning, når det er konstateret, at betingelserne for at meddele tilladelse er opfyldt, og sådanne afslag blev da heller ikke givet. Derimod kan man ikke af bestemmelsen udlede, at også en nedprioritering af sagernes afgørelse er i strid med § 9. Vi finder derfor, at undladelse af at meddele tilladelse til et antal familiesammenføringer ikke kan anses som en tilsidesættelse af § 9. Dette var også opfattelsen hos Justitsministeriets embedsmænd, som på intet tidspunkt over for Erik Ninn-Hansen gav udtryk for eller selv havde den opfattelse, at der var tale om en ulovlig administration.

Ved denne vurdering lægger vi også vægt på, at regeringen i bemærkningerne til det lovforslag om ændring af udlændingeloven, som blev fremsat den 7. oktober 1987 (Folketingstidende 1987-88, tillæg A, sp. 387), blandt andet anførte:

"Regeringen har truffet beslutning om at forøge flygtningekvoten og at ændre kvotebegrebet. Man har herved lagt vægt på, at den samlede indrejse af flygtninge og familiemedlemmer hertil tilrettelægges på en måde, der giver mulighed for en optimal udnyttelse af ressourcerne ikke alene hos udlændingemyndighederne, men også hos de myndigheder og organisationer (Dansk Røde Kors og Dansk Flygtningehjælp), der varetager arbejdet med modtagelse og integration af flygtninge.

Kvotebegrebet ændres således, at kvoten udover de personer, der inviteres til Danmark via programmer under FN's flygtningehøjkommissær, også omfatter de personer, der får opholdstilladelse på grund af familiemæssig tilknytning til en herboende flygtning.

Dette medfører, at ikke blot "FN-flygtninge", men også familiesammenførte udlændinge til herboende flygtninge, vil være omfattet af kvoten.

Dette vil forbedre mulighederne for en budgetmæssig styring af udviklingen.

Regeringen har truffet beslutning om, at kvoten for 1988 forhøjes fra de nuværende 250 til 1.500 pladser, således at der mindst skal tilbydes FN's flygtningehøjkommissær 250 pladser i 1988. Hvis antallet af opholdstilladelser på grund af familiemæssig tilknytning, ..., bliver mindre end 1.250 pladser, vil det overskydende antal pladser således blive tilbudt FN's flygtningehøjkommissær."

Modelnotatet af 2. december 1987 må anses som en opfølgning af disse bemærkninger.

Antallet af verserende sager om familiesammenføring med tamilske flygtninge udgjorde 87 pr. 24. september 1987. I perioden indtil 31. december 1988 modtog Direktoratet for Udlændinge yderligere 153 ansøgninger (sager). I cirka 40% af sagerne blev der givet tilladelse. Det er også af denne grund misvisende at tale om, at administrationen havde karakter af et stop for tamilske familiesammenføringer. Her-

til kommer, at det af et høringssvar af 13. december 1988 fra Direktoratet for Udlændinge til Justitsministeriet fremgår, at verserende ansøgninger om familiesammenføring af tamilere på daværende tidspunkt androg mindre end en tredjedel af det samlede antal verserende ansøgninger om familiesammenføring med anerkendte flygtninge.

Vi er ikke uenige i, at administrationen af sagerne i løbet af 1988 kan give anledning til kritik ud fra almindelige forvaltningsretlige sagsbehandlingsprincipper. Som også anført af flertallet kan man imidlertid ikke herfra slutte, at den kritisable sagsbehandling også indebærer en overtrædelse af ministeransvarlighedslovens § 5.

Det er vigtigt for os at pointere, at der i hele tiltaleperioden var en meget høj grad af gennemsigtighed i forvaltningen af flygtningeområdet. Også medierne medvirkede til, at behandlingen af de tamilske familiesammenførings-sager var fuldt belyst. Ingen, hverken i regeringen, i Folketinget, i de politiske partier eller for den sags skyld i flygtningeorganisationerne, gjorde noget afgørende for at få udvirket, at praksis blev ændret - en praksis, som langt de fleste accepterede som hensigtsmæssig. Særligt hvad angår ombudsmandsinstitutionen, havde denne fra foråret 1988 nøje indsigt i forholdene, og specielt flygtningeområdet havde institutionens bevågenhed.

På baggrund af det foran anførte finder vi efter en samlet vurdering, at der ikke er grundlag for at fastslå, at Erik Ninn-Hansen har gjort sig skyldig i en strafbar tilsidesættelse af de pligter, der som justitsminister har

påhvilet ham efter lovgivningen eller stillingens beskaffenhed. Vi stemmer derfor for at frifinde Erik Ninn-Hansen.

Afgørelsen af skyldspørgsmålet træffes efter stemmeflertallet.

Erik Ninn-Hansen er herefter skyldig i overtrædelse af ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 1, ved i perioden fra midten af juni 1988 til hans afgang som justitsminister den 10. januar 1989 at have fastholdt beslutningen om at stille de tamilske familiesammenføringsager i bero.

Som foreskrevet i rigsretslovens § 67 sammenholdt med retsplejelovens § 216, stk. 1, sidste punktum, har mindretallets dommere efterfølgende deltaget i afstemningen om straffastsættelsen.

II. VEDRØRENDE STRAFFASTSÆTTELSEN.

12 dommere udtaler:

Ministeransvarlighedslovens § 6, stk. 1-2, lyder således:

"§ 6. Straffen efter § 5 er bøde, hæfte eller fængsel indtil 2 år.

Stk. 2. Er forholdet begået af uagtsomhed, er straffen bøde eller hæfte."

I bemærkningerne til lovforslagets § 5, nu lovens § 6, er det anført, at de forholdsvise vide strafferammer er anset for påkrævet under hensyn til de forskelligartede lovovertrædelser, rammerne omfatter, jf. Folketingstidende 1963-64, tillæg A, sp. 263. Før ministeransvarlighedsloven

fandt straffelovens §§ 155-157 om forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv anvendelse også på ministre. Strafferammerne i disse bestemmelser er bøde eller hæfte. Fængsel kan kun anvendes, hvis der er tale om misbrug af stilling for at skaffe sig eller andre en uberettiget fordel. Den højere strafferamme i ministeransvarlighedslovens § 6 må ses som et udtryk for, at der kan være et behov for en strengere vurdering af en ministers embedsførelse. Spørgsmålet om strafferammer blev berørt i betænkning nr. 312/1962 om "Ministrenes ansvar for regeringens førelse samt om, hvorvidt en særlig ministeransvarlighedslov bør gennemføres". Udvalgets flertal frarådede gennemførelse af en særlig ministeransvarlighedslov og fandt strafferammerne i straffelovens §§ 155-157 tilfredsstillende (betænkningen s. 75). Udvalgets indstilling blev imidlertid ikke fulgt og kan derfor ikke tillægges væsentlig betydning ved straffastsættelsen.

Der må ved straffastsættelsen tages hensyn til det graverende i, at Erik Ninn-Hansen som justitsminister forsætteligt igennem 7 måneder mod embedsmændenes advarsler fastholdt en administration i strid med udlændingelovens regler om familiesammenføring, fordi han fandt disse for vidtgående. Herved tilsidesattes et stort antal menneskers lovfæstede ret til at blive forenet med deres ægtefæller, børn eller forældre. Det må have stået ham klart, at denne krænkelse, der for nogle af ansøgerne i Sri Lanka kunne få alvorlige konsekvenser, var en betydelig belastning for ansøgernes pårørende her i landet.

Erik Ninn-Hansen gik ud fra, at han med sin administration førte regeringens politik, og at der var tilslutning hertil hos et flertal i Folketinget. Der har imidlertid ikke foreligget nogen beslutning i regeringen om administrativ begrænsning af familiesammenføringer. Det kan vel ikke ganske afvises, at i hvert fald nogle medlemmer i Folketinget, for eksempel gennem avisomtale og svar på spørgsmål fra Retsudvalget, er blevet klar over og har af fundet sig med, at et stort antal tamilske familiesammenførings-sager reelt blev sat i bero. Det er imidlertid vanskeligt at have nogen sikker opfattelse heraf, idet den ulovlige administration konsekvent blev søgt skjult med urigtige begrundelser. Afgørende er imidlertid, at et mindretals lovmæssige rettigheder ikke kan tilsidesættes på grundlag af et flertals indforståelse.

Sammenfattende finder vi, at der foreligger en alvorlig overtrædelse af ministeransvarlighedslovens § 5, og at dette bør udtrykkes i strafudmålingen. Anvendelse af den laveste strafart, bøde, ville give et fejlagtigt indtryk af, at der var tale om en mindre betydelig overtrædelse af § 5. Vi stemmer derfor for at fastsætte straffen efter ministeransvarlighedslovens § 6, stk. 1, til fængsel i 4 måneder, der under hensyn til Erik Ninn-Hansens personlige forhold, herunder navnlig hans alder og helbredstilstand, gøres betinget.

8 dommere udtaler:

Efter ministeransvarlighedslovens § 6 er strafferammen for forsætlig overtrædelse af lovens § 5 bøde, hæfte eller fængsel indtil 2 år. Selv om straffelovens §§ 155-157, hvori den almindelige strafferamme alene er bøde og hæfte, efter ministeransvarlighedslovens § 7, stk. 2, ikke gælder for ministre, finder vi, at det ved straffastsættelsen i den foreliggende sag må være både naturligt og rimeligt at tage hensyn til, at strafniveauet for andre personer i offentlig tjeneste eller hverv, der gør sig skyldig i tilsvarende overtrædelse af deres tjenestepligter, ved straffeloven er fastlagt som sket. Idømmelse af frihedsstraf for overtrædelse af ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 1, må derfor efter vores mening være forbeholdt tilfælde, hvor overtrædelsen indebærer en både grovere og mere åbenbar tilsidesættelse af de pligter, der påhviler en minister, end tilfældet er i denne sag. Vi har herved lagt vægt på, at berostillelsen af de tamilske familiesammenføringsager i efteråret 1987 var udtryk for en saglig administration, og at fastholdelsen af beslutningen herom først fra årsskiftet 1987/88 blev kritisabel for senere at gå over til at være i strid med almindelige principper for lovmæssig forvaltning i en sådan grad, at Erik Ninn-Hansen - som fastslået af flertallet i forbindelse med afstemningen om skyldspørgsmålet - forsætligt har realiseret gerningsindholdet i ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 1.

Når hertil kommer, at Erik Ninn-Hansen ved sin administration - efter vores mening med nogen føje - er gået ud fra, at han havde tilslutning hertil i regeringen og hos et

flertal i Folketinget, og at han allerede inden tiltalerejsningen politisk var draget til ansvar for denne administration, finder vi, at anvendelse af bødestraf må være en rimelig og tilstrækkelig reaktion. Vi stemmer derfor for at fastsætte straffen til 15 dagbøder á 1.000 kr. med forvandlingsstraf af hæfte i 15 dage.

Afgørelsen træffes efter stemmeflertallet.

Straffen fastsættes herefter til fængsel i 4 måneder, der gøres betinget som nedenfor bestemt.

Samtlige dommere er enige om, at sagens omkostninger skal betales af statskassen, jf. rigsretslovens § 73.

T h i k e n d e s f o r r e t :

Tiltalte, forhenværende justitsminister Erik Ninn-Hansen, straffes med fængsel i 4 måneder.

Fuldbyrdelsen af straffen udsættes og bortfalder efter forløbet af en prøvetid på 1 år fra dato på betingelse af, at tiltalte ikke begår nyt strafbart forhold i prøvetiden.

Statskassen skal betale sagens omkostninger.

Der tillægges anklagerne og de for Erik Ninn-Hansen beskikkede forsvarere følgende beløb:

Advokat John Petersen: 4.000.000 kr. + moms i salær.

Advokat Henrik Viltoft: 4.750.000 kr. + moms i salær og 57.029,89 kr. i udlæg.

Landsretssagfører Kristian Mogensen: 4.250.000 kr. +

moms i salær og 16.681,38 kr. i udlæg.

Advokat Axel Kierkegaard: 4.600.000 kr. + moms i salær og 78.187,52 kr. i udlæg.

Advokat Oluf Engell: 572.500 kr. + moms i salær.

I beløbene fragår de tidligere udbetalte á conto beløb.